

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНА ЕКСПЕРТИЗА БІЙЦІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

А. В. Іпатов, І. Я. Ханюкова

ДУ «Український державний НДІ медико-соціальних проблем інвалідності
Міністерства охорони здоров'я України», м. Дніпропетровськ

У зв'язку зі щоденним надходженням до інституту бійців АТО на консультацію для винесення експертних рекомендацій та чисельними зверненнями лікарів-експертів з регіонів за роз'ясненнями, як діяти лікарям медико-соціальних експертних комісій, щоб, з одного боку, не порушувати законодавчі акти, що регламентують роботу медико-соціальних експертних комісій України (Постанови Кабінету Міністрів України), з другого, - забезпечити на відповідному рівні надання медико-експертної допомоги військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції, уникаючи безпідставного зволікання, - адміністрація інституту звернулася до Центральної військово-лікарської комісії Міністерства оборони України. Ми вважаємо, що як поставлене питання, так і відповідь будуть корисними лікарям-експертам та допоможуть у їхній практичній роботі. Публікуємо повний текст запиту інституту та відповідь Центральної військово-лікарської комісії Міністерства оборони України.

Текст листа

Вх.: 21.07.2015 № 01-399

Центральна військово-лікарська комісія
Міністерства оборони України
Голові комісії В. Ю. Михайлець

вул. Госпітальна, 16, м. Київ, 01133

Шановний Василю Юхимовичу!

Одним з основних правових документів, що регламентує проведення медико-соціальної експертизи в Україні, є **Положення про порядок, умови та критерії встановлення інвалідності, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2009 р. № 1317**. Пункт 13 зазначеної Постанови говорить: **Ступінь втрати працездатності військовослужбовців і військовозобов'язаних у період проходження ними служби (зборів) встановлюється у відсотках з метою виплати страхових сум за державним обов'язковим особистим страхуванням у день розгляду комісією таких документів:**

1) копії свідоцтва про хворобу, виданого за затвердженою Міноборони формою військово-лікувальним закладом або районним військовим комісаріатом у **разі визнання військово-лікарською комісією** військовослужбовця або військовозобов'язаного в період проходження служби (зборів) **не придатним за станом здоров'я для подальшого проходження служби** (зборів) унаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання. Ступінь втрати працездатності застрахованого військовослужбовця або військовозобов'язаного встановлюється з дня проведення військово-лікарською комісією його огляду, але не пізніше дати звільнення такого військовослужбовця або військовозобов'язаного з військової служби;

2) **довідки про придатність військовослужбовця або військовозобов'язаного до військової служби, що видана військово-лікувальним закладом або районним закладом чи військовим комісаріатом за затвердженою Міноборони формою, якщо:**

застрахованого визнано **обмежено придатним до військової служби** (зборів) або професійної діяльності у разі втрати ним здоров'я внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання, одержаного у період проходження військової служби (зборів), але не підлягає звільненню з військової служби (зборів);

ступінь втрати працездатності військовослужбовця або військовозобов'язаного встановлюється на підставі поданих **військово-лікарською комісією документів;**

застрахованого **визнано військово-лікарською комісією придатним** до військової служби (зборів) у разі втрати ним здоров'я внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), захворювання, одержаного у період проходження військової служби (зборів). Ступінь втрати працездатності застрахованого встановлює комісія після закінчення його лікування.

Тобто, у всіх випадках передбачено для огляду військовослужбовця на медико-соціальній експертній комісії **наявність висновку військово-лікарської комісії про придатність до військової служби**. Що на практиці

означає: **цивільні установи – медико-соціальні експертні комісії МОЗ України не звільнених з військової служби військовослужбовців не мають права оглядати.**

Проте до медико-соціальних експертних комісій України надходять документи щодо огляду військовослужбовців, учасників антитерористичної операції, не звільнених з військової служби, які не містять висновку військово-лікарської комісії **про придатність до військової служби**. В наявності справка про поранення (травму), висновок Центральної військово-лікарської комісії про зв'язок отриманого поранення (травми) з виконанням обов'язків військової служби та направлення командира частини для огляду на медико-соціальній експертній комісії. Документи направляються з посиланням на пункт 4.7 Наказу Міністерства оборони України № 530 від 14.08.2014 р. Про затвердження Положення про організацію в Міністерстві оборони України роботи з обчислення вислуги років для призначення пенсій військовослужбовцям і соціальне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їхніх сімей, що містить таке: «На військовослужбовців строкової військової служби, стосовно яких винесена постанова ВЛК з формулюванням: **«Поранення (травма, контузія, каліцтво), одержане в результаті нещасного випадку, ТАК, пов'язане з проходженням військової служби», командир військової частини подає документи на МСЕК тільки в тому разі, якщо поранення (травма, контузія, каліцтво) не пов'язане із вчиненням військовослужбовцем злочину чи адміністративного порушення та не є наслідком вчинення ним дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння або навмисного заподіяння собі тілесного ушкодження».**

Слід зазначити, що наведений наказ Міністерства оборони України погоджено з: головою правління Пенсійного фонду України, першим заступником Голови СПО об'єднань профспілок, першим заступником Голови Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні, міністром соціальної політики України. З Міністерством охорони здоров'я України, якому підпорядковані медико-соціальні експертні комісії, погодження не проводилося.

Звергаємося до Вас за роз'ясненнями як діяти лікарям медико-соціальних експертних комісій, щоб, з одного боку, не порушувати законодавчі акти, що регламентують роботу медико-соціальних експертних комісій України (Постанови Кабінету Міністрів України), з другого, - забезпечити на відповідному рівні надання медико-експертної допомоги військовослужбовцям, які беруть участь в антитерористичній операції, уникаючи безпідставного зволікання. **Ще раз підкреслимо, що у зв'язку з щоденним надходженням до інституту бійців АТО на консультацію для винесення експертних рекомендацій та чисельними зверненнями лікарів-експертів з регіонів просимо надати відповідь у найкоротший термін.**

Заздалегідь вдячні за співпрацю та порозуміння щодо необхідності негайного вирішення проблеми.

З повагою, директор інституту, професор

А. В. Іпатов

Відповідь

21.07. 2015 р.
Вих. № 01–399

ЦЕНТРАЛЬНА
ВІЙСЬКОВО-ЛІКАРСЬКА
КОМІСІЯ
Код 08356179

01133, м. Київ-133

ДУ «Український державний науково-дослідний інститут медико-соціальних проблем інвалідності МОЗ України», 49027, м. Дніпропетровськ, пров. Радянський 1-А
На № 01-389 від 21.07.15

У Центральній військово-лікарській комісії Міністерства оборони України розглянуто Ваше звернення щодо проведення оглядів медико-соціальними експертними комісіями Міністерства охорони здоров'я України.

Повідомляю, що Одноразова грошова допомога у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військово-службовців, військовозобов'язаних та резервістів, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві передбачена ст. 16 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

У зазначеному Законі наведено:

2. Одноразова грошова допомога призначається і виплачується у разі:

4) встановлення військовослужбовцю інвалідності, що настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого ним під час виконання обов'язків військової служби або внаслідок захворювання, пов'я-

заного з виконанням ним обов'язків військової служби, чи встановлення інвалідності особі після її звільнення з військової служби внаслідок причин, зазначених у цьому підпункті;

5) встановлення військовослужбовцю інвалідності, що настала в період проходження ним військової служби або внаслідок захворювання, пов'язаного з проходженням ним військової служби, або встановлення особі, звільненій з військової служби, інвалідності не пізніше, ніж через три місяці після звільнення її з військової служби чи після закінчення тримісячного строку, але внаслідок захворювання або нещасного випадку, що мали місце в період проходження зазначеної служби;

6) встановлення військовозобов'язаному або резервісту, якого призвано на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, інвалідності, що настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), заподіяного військовозобов'язаному або резервісту при виконанні обов'язків військової служби або служби у військовому резерві, або не пізніше, ніж через три місяці після закінчення зборів, проходження служби у військовому резерві, але внаслідок захворювання або нещасного випадку, що мали місце в період проходження цих зборів, служби у військовому резерві;

7) отримання військовослужбовцем поранення (контузії, травми або каліцтва) під час виконання ним обов'язків військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення йому інвалідності;

8) отримання військовослужбовцем строкової військової служби поранення (контузії, травми або каліцтва) у період проходження ним строкової військової служби, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення йому інвалідності;

9) отримання військовозобов'язаним або резервістом, якого призвано на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, поранення (контузії, травми або каліцтва) при виконанні обов'язків військової служби або служби у військовому резерві, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення йому інвалідності.”

Крім того, значна кількість військовослужбовців (мобілізованих), які відслужили встановлені терміни служби, звільняють у запас без огляду військово-лікарською комісією, які під час служби отримали поранення, що не обмежують ступінь придатності до військової служби, але мають право на одноразові виплати залежно від відсотка втрати працездатності. Проведення військово-лікарської комісії всім звільняємим з військової служби є недоцільним через значні фінансові витрати.

Значна кількість військовослужбовців, які призвані по мобілізації, продовжують військову службу за контрактом, але під час військової служби отримали поранення, що не обмежують ступінь придатності до військової служби, але мають право на одноразові виплати залежно від відсотка втрати працездатності.

З огляду на зазначене законодавством України не заборонено проведення огляду МСЕК військовослужбовцям під час військової служби. Проведення своєчасного огляду медико-соціальною експертною комісією військовослужбовців дає змогу своєчасно проводити усі заходи соціального захисту військовослужбовців.

З повагою,
Начальник Центральної
військово-лікарської комісії
підполковник медичної служби

Р. В. Шевчук

Виконавець: Мажаренко О. О., тел. 5294546